KÜLTÜR BAKANLIĞI
Ziya Gökalp Yayınları : 5
I. Seri : 5

DOĞUMUNUN 100. YILINDA
1876-1976
BÜTÜN ESERLERİ

ZİYA GÖKALP

ALTIN IŞIK

Hazırlayan : ŞEVKET KUTKAN

KÜLTÜR BAKANLIĞI
ZİYA GÖKALP YAYINLARI : 5
I. Seri : 5

ZİYA GÖKALP

DOĞUMUNUN 100. YILINDA
1876-1976
BÜTÜN ESERLERİ

ALTIN IŞIK

Hazırlayan :
Şevket KUTKAN

Birinci Basılış

DEVLET KİTAPLARI
1976

DOĞUMUNUN 100. YILINDA ZİYA GÖKALP'İN BÜTÜN ESERLERİNİ HAZIRLAMA KURULU :

Prof. Dr. Nihat Nirun ***(Başkan)***
Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Başkanı

Prof. Dr. Hikmet Tanyu ***(Üye)***
Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi

Rıza Kardaş ***(Üye)***
Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Başkanı

Şevket Beysanoğlu ***(Üye)***
Avukat - Ziya Gökalp Derneği Başkanı

Şevket Kutkan
Emekli edebiyat öğretmeni - İmlâ birliğini sağlamakla görevli

Kültür Bakanlığının 25 Şubat 1976 gün ve 605-1/201 sayılı mucip emirleriyle (30.000) Adet bastırılmıştır.

Emel Matbaacılık Sanayi - Ankara

İÇİNDEKİLER

		Sayfa
	Önsöz	V
I.	Keloğlan	1
II.	Tembel Ahmet	13
III.	Kuğular	23
IV.	Nar Tanesi (Yahut Düzme Keloğlan)	31
V.	Keşiş Ne Gördün?	41
VI.	Pekmezci Anne	53
VII.	Yılan Bey'le Poltan Bey	61
VIII.	Kolsuz Hanım	75
IX.	Küçük Hemşire	93
X.	Deli Dumrul	111
XI.	Ülker ile Aydın	117
XII.	Küçük Şehzade	137
XIII.	Ala Geyik	155
XIV.	Aslan Basat Nasıl Dünyaya Geldi?	161
	a — Nasıl ve Nerede Büyüdü	169
	b — Daha, Küçük Bir Çocukken Kızgın Bir Boğayı Nasıl Yendi?	171
	c — Oğuz İlini Tepegöz'den Nasıl Kurtardı? ...	173
XV.	Polvan Velî	189
XVI.	Alparslan Malazgirt Muharebesi (İki Perdelik Manzum Piyes)	195

ÖNSÖZ

Bir İmparatorluk coğrafyasının bir doğu (Diyarbakır) şehrinde (1876 yılının 23 Mart'ın da) doğup, bir batı ucunda (Selânik'de) fikir dünyasına (1911 de) Gökalp adıyla katılarak, Türkiye'yi ve bütün Türkleri «mefkûre» ateşiyle ısıtan büyük mürşidi, doğumunun 100. yılında bütün eserlerini yayımlamanın gururu ve titizliği içinde, minnet ve rahmetle anıyoruz.

Gökalp, 48 yıllık kısa süreli ömrü içinde çok renkli ve cepheli şahsiyeti ile mefkûreci bir şair olarak Türkü ve Türkçülüğü dile getiren, dürüst ve üst seviyede bir siyaset ve devlet adamı olarak milliyetçilik fikriyatını yapan, bir «içtimaiyat müderrisi» (sosyoloji profesörü) olarak ilgili ilk kürsüyü kurmak suretiyle metodolojisini batı ölçüleri içinde tanıtan, bir mütefekkir olarak da «Türkçülüğün Esasları»nı modern mânâsı içinde yorumlayarak geleceğe ışık tutan, bir fikir ve gönül adamımızdır.

Fazilet ve feragat abidesi olan hayatı ve şahsiyeti de, bizzat öğretiminde bulunduğu «mefkûre»si gibi, gelecek nesillere örnek olarak gösterilecek olan Gökalp, hazırlık ve tahlil devresini henüz bitirmiş, bir büyük terkipler devrine gelmiş bulunduğu bir çağda aramızdan ayrılmıştır. (25 Ekim, 1924).

Bununla beraber, Ziya Gökalp'ın eserleri, Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet'te de başarıyla uygulanan bir çok inkılâpları prensip, ideal ve değerleriyle doludur. O, doruklarda tutuşup ufku baştan başa aydınlatan ateşler gibi, Türklüğün bağrında mefkûre ateşini yakıp aydınlatan bir rehberdir.

Gökalp, hasta hayvanların tedavi usûllerinin öğretiminin yapıldığı yerde öğrenim görmesine rağmen, «hasta adam»ın tedavisinde faydalı olacak metod ve düşüncelerle işe koyulmuş ve eserlerinde çağdaş Türkiye'nin sosyal değişmesi ile ilgili değer ve istikametleri bakımından çok şûmullu bir kültür sentezi taslağı hazırlayarak, tarihî tekâmül çizgisi içinde Türk cemiyetinin en tesirli düşünce mihraklarından biri olarak kalmayı başarmıştır.

Ziya Gökalp, gerçekten yakın tarihimizin en tesirli ve güçlü insanlarından biridir. Bu bakımdan Gökalp Modern Türkiye'nin siyasî ve fikrî gelişmeler içinde bir nirengi noktası olarak değerini korumaktadır. Ziya Gökalp'ın fikirleri ve düşüncesinin yapısı, aksettirdiği çeşitlilikler, Türkiye'nin gelişme istikametiyle ilgili hemen hemen her şeye ışık tutacak mahiyettedir. Bu bakımdan, Gökalp'ın eserlerinde ağır basan mütefekkir hüviyeti, kendi çağının fikriyatına katkısı yönünden bir ışık olmuştur. Nitekim, «Türkleşmek, İslâmlaşmak, Muasırlaşmak» sentezi Gökalp'ın eseridir.

O'nun düşünceleri, Cumhuriyet devrinin yarım yüzyılı boyunca yaşar ve nesillerden nesillere intikal ederken, fikirlerinin ve fikriyatının bazı cepheleri, belki de tarihî şartlar müsait bulunmadığı için, fazla uzun ömürlü kalamamış veya vaktini tamamlamış görünümü içinde olabilir. Bununla beraber, O'nun sosyolog hüviyetiyle koymuş olduğu prensipler ve sosyal değer hükümleri, gerçekten, bugünün anlayışı içinde de kendine has kavi mantığının tutarlı sentezi olarak dikkatı çekmekte ve tarihteki yerini heybetiyle doldurmaktadır.

Gerçi Gökalp'ın, millî devletin temeli saydığı halk kültürüne giderken, ayni cemiyetin eseri bulunan, o çağın şartlarının icabı bir çeşit «tehzip» edilmiş şekli demek olan yüksek Osmanlı kültürünün reddi zımnında tavır takınması, sisteminin bütünlüğü içinde çok büyük zaaf olarak değerlendirilmemelidir.

And fikirleriyle reddedilmez bir mütefekkir olan Ziya Gökalp'ı aşılmağa açık bir fikir adamımız olarak, doğumunun 100. yılında bütün eserleriyle, kendi çağdaşları arasında, onda Türk atalar ruhunun hususiyetlerini ortaya koyan, kahramanca sükûnet ve ruh kuv-

vetini ve Türk millî ruhunun hasletlerini görüyor ve böylece eserlerindeki terkibin sağlam ve tutarlı yapısı içinde, özlü bir muhtevanın temsilciliğini de yapmakta olan Gökalp'ı, bu büyük insanı, elli yıldan beri hâlâ sahasında neden hem «ilk», hem de «tek» olduğunu daha iyi anlamış oluyoruz.

Prof. Dr. Nihat Nirun
Doğumunun 100. yılında Ziya Gökalp'ın
Bütün Eserlerini Hazırlama Kurulu
Başkanı

Not :

Dört seri halinde tertiplenen «Ziya Gökalp Yayınları»nda, asıl metne mânâ ve ifade bakımından sadık kalınması prensip olarak benimsenmiş olup, hususiyle izafet ve sıfat terkiplerine giren kelimeler ile aruz vezniyle yazılmış şiirlerde geçen kelimelerdeki imlâ da, aslına uygun şekilde korunmuş, ancak alışılan kelimelerde buna uyulmamıştır.

«Ziya Gökalp Yayınları»nda, genellikle, her eserin sonunda yayındaki mânâya uygun bir sözcüğe yer verilmek suretiyle gerekli kavram açıklamaları yapılmıştır. Ancak belli bir sözlüğe gerek bulunmayan yayınlarda bu husus dip notlarda gösterilmiştir.

KELOĞLAN

Fakir bir babanın üç oğlu vardı. Büyük oğlunu, dişinden tırnağından artırarak tahsile göndermişti. Bunu, bir ilim adamı yapacaktı. Küçük oğluna, ileride, kendi dükkânını bırakacaktı. Ortanca oğluna gelince, buna verecek hiç bir şey kalmıyordu. Hattâ buna bir ad bile koymamıştı. Ehemmiyetsizliğini göstermek üzere, ona daima "Keloğlan" derdi. Bu suretle, bütün mahalleliler arasında onun adı "Keloğlan" kalmıştı.

Keloğlan, henüz yedi yaşında iken, ekmeğini elinin emeğiyle kazanmağa başladı. Hamallık, kahveci yamaklığı, aşçı çıraklığı, ayak satıcılığı gibi birçok işlere girdi. Eline pek az para geçebiliyordu. Oniki yaşına kadar türlü sıkıntılar içinde yaşadı. Bu yaşa girince, kendi nefsine güvenen tam bir erkek oldu. Artık büyük işlere girmek, şan kazanmak, büyük bir adam olmak istiyordu. Keloğlan, ara sıra şiir söylemeğe de yeltenir, yanık koşmalar düzerdi. Gönlünün duygularına bu koşmalarla kanat vermek isterdi. Birgün, gönlünden böyle bir koşma fırladı :

Burada sevinç yok, dert çok, keder çok;
İsterim bir altın yurda varayım;
Talihim, arayıp bulmadı beni,
Bari ben gezeyim, onu arayım..

Bu koşma, Keloğlanı, verilmiş bir karar karşısında bıraktı : Gurbete çıkmak! O, nasılsa, şarkı söylerken, kendi haberi olmadan bu kararı vermişti. Her akşam yalnız kalınca, bu yoldaki koşmaları tekrar eder dururdu :

Diyorlar : Herkesin nasibi varmış,
Ona rasgelmedim ben, bu toprakta;
Burada değilse, başka yerdedir,
Gideyim, arayım onu, uzakta.

Keloğlanın kalbinde bu uzaklara gitmek, talihini aramak fikri, ömrünün uzun ve karanlık gecesinde bir şimşek gibi parlamıştı. O, bir gün, dağarcığına bir kat çamaşır ve biraz ekmekle peynir koydu. Dağarcığını sırtına bağladı. Sedeften ayrılan bir inci gibi, başka yerlerde kısmet bulmak ümidiyle, doğduğu şehre veda etti. Yaya olarak, başını aldı, gurbete çıktı.

Meğer, Keloğlan gibi, talihini aramağa çıkmış başka çocuklar da varmış. Keloğlan, yolda giderken. birinci gün Orhan'a rasgeldi. İkinci gün Turhan'a, üçüncü gün Tarhan'a rasgeldi. Bunlar da Keloğlan gibi, dağarcığı omuzunda birer küçük sergüzeştçi idiler. Hepsi, öyle on, oniki yaşları arasında bulunan bu dört küçük serseri, arkadaş oldular. Bunlar, nereye gideceklerini bilmiyorlardı. Gittikleri yerde ne yapacaklarına dair de hiç bir kararları yoktu. Fakat kalpleri, kendilerine uzaktan gülümseyen ümitlerle dolu idi. Bir gün muratlarına erecekleri, ruhlarına gizlice vâdedilmiş gibiydi. Küçücük ruhlarında sarsılmaz bir imanları vardı. Eski kahramanlar gibi, talihlerine güveniyorlar, tehlikelere atılmaktan, erkekçesine bir zevk duyuyorlardı.

Lûgatler - Şark : Doğu. Garp : Batı.

Keloğlanla arkadaşları, yüce yüce dağlardan aştılar, coşkun coşkun ırmaklardan geçtiler, nihayet, ıssız bir çölün büyük bir ırmağa yanaştığı noktada, yeşil bir vadiye girdiler. Burada, tepesi bulutlara ulaşan somaki mermerden bir kule gördüler. Kulenin şark tarafında somaki mermerden bir saray, garp tarafında yine ayni cins mermerden hazine odaları vardı. Keloğlan : "Burada talihimizi deneyebiliriz" dedi. Seyyah çocuklar, büyük sevinçlerle kuleye yaklaştılar. Kulenin yanına gelince, yüce bir ağacın altında bir dev karısının dikiş dikmekte olduğunu gördüler. O, arkasını yola doğru çevirmiş olduğundan, çocukları göremedi. Fakat çocuklar, onun kazan kadar kafasını, tulumlara benziyen memelerini, burç gibi gövdesini iyice görebiliyorlardı. Dev karısı, sağ memesini sol omuzuna, sol memesini sağ omuzuna atmıştı. Keloğlan, arkadaşlarına : "Hepimiz dev karısının memesini emelim. Memesini emersek, oğulları olacağımızdan, bizi kolay kolay yiyemez; meğer ki çok acıkmış ola!" dedi. Hepsi, parmaklarının ucuna basarak dev karısının yanına geldiler. İkisi sağ memesine, ikisi sol memesine sarılarak, Sütpınar'ın oluğundan su içer gibi kana kana içtiler.

Devlerin kanununa göre, bir dev karısının memesini emenler, onun süt evlâdı olurlardı, dev karısı, artık onları yiyemezdi. Dev karısı başını çevirince, dört çocuğun, memelerini emdiğini gördü.

Dev karısı - Siz hepiniz, evlâtlarım oldunuz. Ar-

tık size bir şey yapamam. Bu gece misafirim olunuz; yarın yolunuza devam edersiniz.

Keloğlan — Peki teyzeciğim, bu gece sana misafir oluruz. Zaten annem, ölürken bana vasiyet etmişti. Biraz büyürsem, buraya gelip ablasını görmemi benden rica etmişti. İşte ben de, arkadaşlarımla beraber, seni görmeğe geldim.

Dev karısı, Keloğlanın hilesine, karşı hile yapmak istiyordu. Maksadı, gece, bunları uyuttuktan sonra, eski zamanın dev âdetlerine kulak asmıyarak, âdeti tanımıyarak hepsini yemekti. Fakat süt evlâtlarını, uyanıkken yemeğe utanıyordu. Dev karısının neler düşündüğünü Keloğlan sezmişti. O da ihtiyatlı bulunmağa karar verdi. Akşam olunca, bıçağıyla parmağını kesti, içine tuz doldurdu. Kendi kendine "Artık gece, gözlerime uyku girmez" dedi. Dev karısı, çocuklara, sevdikleri yemeklerden bir ziyafet çekti. Yemekten sonra yatak odasını göstererek çekildi. Çocuklar yatağa girdiler. Yalnız Keloğlan uyumadı, arkadaşları derhal uyudular.

Dev karısı, yarım saat sonra, çocukların uyuyup uyumadığını anlamak için odanın kapısına geldi, yavaşça bağırdı :

Dev karısı — Uyur, uyanık kim var?

Keloğlan — Ben varım!

Dev karısı — Niçin uyumazsın Keloğlan?

Keloğlan — Annem bana her gece, bir tulumba kaymaklı dondurma yapardı; onu yer, uyurdum.

Şimdi onu yemediğim için uykum kaçtı; bir türlü uyuyamıyorum.

Dev karısı — Süt mandırada. Mandıra da buraya bir saat. Dağ başında kar varsa da, o da yarım saat uzakta. Dondurma, iki saata kadar hazır olamaz.

Keloğlan — Üç saat olsa bile zararı yok. Çünkü dondurma olmazsa, sabaha kadar uyuyamıyacağım.

Dev karısı — Peki öyleyse, bekle! İki saata kadar dondurma ile beraber geleceğime söz veririm.

Dev karısı gitti. Mandıradan süt, karlı dağdan kar getirdi. Dondurmayı yapıp Keloğlanın önüne koydu. Keloğlan arkadaşlarını uyandırdı. Dondurmadan güzelce yediler. Arkadaşları yeniden uyudular. Keloğlan da, uyur gibi yatakta uzandı. Yarım saat geçer geçmez, dev karısı yeniden kapıya geldi, yavaş sesle bağırdı :

Dev karısı — Uyur, uyanık kim var?

Keloğlan — Ben varım teyze!

Dev karısı — Niçin uyumazsın Keloğlan?

Keloğlan — Annem, dondurmadan sonra, bana âlâ kıymalı bir suböreği pişirirdi. Onu yedikten sonra rahatça uyurdum.

Dev karısı — Koyunlar ağılda. Ağılsa, buraya bir buçuk saat uzak. Demek ki, yine iki saat bekliyeceksin.

Keloğlan — Beklerim Teyze!

İki saat sonra, çocuklar suböreğini de yediler. Tekrar yatağa girip uyudular. Yarım saat sonra dev karısı yine geldi.

Dev karısı — Uyur, uyanık kim var?

Keloğlan — Ben varım teyze!

Dev karısı — Niçin uyumazsın Keloğlan?

Keloğlan, bu sefer de bir tepsi baklava istedi. Bundan sonra da sırasıyla elmasiyle, muhallebi, kuzu dolması istedi. Dev karısı, tek Keloğlan uyusun diye, her istediği yemeği pişirip getiriyordu. Son yemeği yapmak için yine ağıla gitmeğe mecbur oldu. Ağılın bir buçuk saat olduğunu Keloğlan biliyordu. Bu sırada güneş, ilk ışıklarıyla ufku yaldızlamağa başladı. Keloğlan, arkadaşlarını uyandırdı. Köşkün kulesine girerek, demir kapısını arkadan sürmelediler. Kulenin tepesindeki gezinti yerine çıkarak Dev karısının geri gelmesini beklediler.

Biraz sonra da Dev karısı geldi. Çocukları köşkte bulamayınca, kaçmış olduklarını zannetti. Bu anda kulenin tepesinden gülüşler, kahkahalar işitti. Bir de ne görsün, çocuklar kulenin tepesinde! Dev karısı, hiddetinden ne yapacağını şaşırdı : "Çocuklar, kapıyı açın!" diye bağırdı. Çocuklar, yukarıda türkü söyliyerek oynuyorlardı :

Ey yalancı sütannemiz!
Sen istedin bizi yemek;
Senden daha kurnazız biz,
Çektik senden türlü yemek.

Dev karısı, dev karısı!
Gitti yağın tam yarısı!

Pek tatlıydı dondurmanız,
Kaymaklıydı muhallebi;
Bizi köşke kondurmanız,
Sizi etti fakir gibi.

Dev karısı, dev karısı!
Gitti sütün tam yarısı!

Ne güzeldi suböreği...
Titriyordu elmâsiye,
Harâb-ettik hep mideyi
Baklavadan yiye yiye.

Dev karısı, dev karısı!
Gitti balın tam yarısı!

Dev karısı bu sözleri işitince, kapıyı kırmak için bir kazma aramaya gitti. Dev karısı kazma ile gelince Keloğlan sordu :

— Teyze, bu kazma ile ne yapacaksın?
— Kuleyi yıkacağım!
— Kuleyi niçin yıkmak istiyorsun?
— Seni ele geçirmek için!
— Ya ben kendi ihtiyârımla yanına gelirsem?
— O vakıt seni evlâdım gibi severim.

Keloğlan, arkadaşlarına yavaşça şu sözleri söyledi :

— Ben kuleden aşağı ineceğim. Alay için kendimi ona teslim edeceğim. Dev karısı bana bir şey yapamaz, siz hiç korkmayın.

Keloğlan kendisini kulenin penceresinden sarkıttı. Dev karısı sağ elini uzatarak Keloğlanı oradan aldı, sol elinde tutmakta olduğu bir çuvalın içine koydu; çuvalın ağzını sıkıca bağladı, dedi ki : "Keloğlan, bu halinde de bana bir oyun yap da göreyim! Şimdi mutbağa gidiyorum, dişlerimi takıp geleceğim, seni kıtır kıtır yiyeceğim!"

Keloğlan — Yiyebilirsen afiyetler olsun Teyze!

Dev karısı mutbağa koştu. Keloğlan, hemen cebinden çıkardığı küçük bir bıçakla çuvalı yardı, içinden çıktı. Bahçede, dev karısının sevgili buzağısı otluyordu. Keloğlan onu tuttu, getirdi, çuvalın içine koydu, ağzını sımsıkı bağladı. Kendisi, sazların arasına girerek saklandı.

Bu anda dev karısı geldi. Kazma gibi dişlerini ağzına takmıştı. Çehresi, ifritlerden zebanilerden daha korkunç bir şekle girmişti. Koşarak geldi, çuvalı yakalıyarak ağzına götürdü. Çuvalla beraber içindeki mahlûku yemeğe başladı. Hepsini yedikten sonra, elinde püskül gibi bir şey kaldı. "Bu nedir acaba?" diyerek gözlerine doğru yükseltti, baktı. Bir de ne görsün? Biricik sevgilisi ve dünya yüzünde birtek nazlısı olan buzağısını yemiş, kuyruğu elinde kalmıştı. Bunu görünce, dev karısı hiddetinden yere düştü, bayıldı.

Keloğlan, dev karısının bayıldığını görünce, arkadaşlarına : "Kuleden ininiz, kaçalım" dedi. Arkadaşları kuleden inerek ırmağa doğru koşmağa başladılar. Dev karısı ayıldı, bunların ırmağa doğru

koşmakta olduklarını görünce arkalarından seğirtti. Çocuklar ırmağın kenarına geldiler. Orada yüce söğüt ağaçları vardı. Keloğlan, "Çabuk, her birimiz bir ağacın tepesine çıkalım!" dedi. Her biri hemen minare kadar yüksek bir ağacın tepesine çıktı. Dev karısı yetişince, çocukların yüce söğütlerin tepesinde şakrak kahkahalarla gülüştüklerini gördü.

Dev karısı — Oraya nasıl çıktın Keloğlan?

Keloğlan — Teyze, ağacın altına bir sabun, onun üstüne bir bıçak, bıçağın üstüne yine bir sabun koyarak bir merdiven yaptım. Bu merdivene basarak ağacın tepesine kadar çıktım.

Dev karısı hemen köşke gitti, birçok sabunlarla bıçaklar getirdi. Birbiri üzerine istif ederek bir merdiven yaptı. Bunun üzerine çıkınca, ayakları kesildiğinden, tabanlarından, parmaklarından kan akmağa başladı. Ve birdenbire yıkılarak yere yuvarlandı. Dev karısı, biraz sonra bin güçlükle yerinden kalkarak bir balta getirmeğe gitti.

Keloğlan arkadaşlarına "Ağaçlardan inelim, ırmaktan yüzerek karşı sahile geçelim" dedi. Çocuklar, birer balık gibi yüzerek suyun öte yüzüne geçtiler. Dev karısı, köşkten dönünce, çocukları karşıki sahilde gördü

Dev karısı — Oraya nasıl gittin Keloğlan?

Keloğlan — Teyze! Irmağın ortasına bir değirmen taşı yuvarladık; ona basarak bu tarafa geçtik.

Dev karısı — O halde bekleyin; şimdi size yetişirim.

Dev karısı hemen yakındaki değirmene koştu. Oradan bir değirmen taşı getirerek ırmağın ortasına attı. Taş, ırmağın çok derin olan dibine daldı. Dev karısı, ırmağın ortasında gerçekten bir atlama taşı varmış gibi, bir ayağını ırmağın ortasına attı. Ayağı boşluğa gelince "gümmm!" diye suyun içine düştü Dev karısı yüzme bilmiyordu. Vücudu dağ parçası kadar ağırdı. Kocaman gövde, köpüklü sulara birkaç kere dalıp çıktı. En nihayet boğuldu gitti.

Keloğlan, dev karısının boğulduğunu görünce, suda yüzerek yanına geldi. Tırmanarak başının üstüne çıktı. Bıçağıyla dev karısının gözlerini ve kulaklarını kesip çıkardı. Bunları dağarcığına koyduktan sonra ırmağın kıyısına döndü. Arkadaşlarıyla beraber, o memleketin paytahtına gittiler. Dev karısının gözleriyle kulaklarını padişahın sarayına götürdüler. Dev karısı, senelerden beri memleketi harap etmişti. Padişah, kim bu dev karısını öldürürse, ona büyük mükâfatlar vereceğini ilân etmişti. Padişah, Keloğlan'la arkadaşlarına : "Nasıl bir mükâfat istersiniz?" diye sordu. Keloğlan : "Dev karısının hazinelerini bize verirseniz, başka hiç bir şey istemeyiz" dedi.

Padişah, "Bu hazineler zaten sizindir" diyerek her birine kırk katır verdi. Onları, mallarını getirmek için, dev karısının köşküne gönderdi. Bunlar, oradaki hazineleri aralarında taksim ettiler. Her biri hissesini kendi katarıyla paytahta getirdi. Dört arkadaş, birer konak satınaldılar. Birer dükkân açtılar, iş güç sahibi oldular

TEMBEL AHMET

Bir padişahın, aşk yüzünden delirmiş bir oğluyla üç kızı vardı. Kızların düğün zamanı geçmeğe başlamıştı. Bir gün, bu üç sultan, Bostancıbaşıyı çağırdılar. Her biri bir karpuz ısmarladı. Büyüğü, çok geçmiş bir karpuz, ortancası, az geçmiş bir karpuz, küçüğü, tam kemalinde bir karpuz istedi. Bostancıbaşı, istenilen karpuzları getirdi. Sultanlardan her biri, kendininkine adını yazarak, karpuzları padişaha gönderdiler. Padişah, karpuzları birer birer kesti, kızlarının bu bilmecelerindeki mânaları anladı.

Padişah, iptida büyük kızını çağırdı, "Seni bir gence mi vereyim, ergin ve olgun bir adama mı vereyim?" diye sordu. Büyük Sultan, "Siz bilirsiniz Padişahım!" diye cevap verdi. Padişah, bunu Sağ Vezir'in oğluna verdi, düğünlerini yaptı. Sonra ortanca kızını çağırarak ayni suali sordu ve ayni cevabı aldı. Bunu da Sol Vezir'in oğluna verdi. Sıra küçük kıza gelince onu da çağırdı, ona da ayni suali sordu. Fakat küçük Sultan, saraylara mahsus nazikâne riyaya lüzum görmedi : "Şevketli babacığım! beni gence veriniz" dedi. Padişah bu cevaptan öfkelendi, hemen tellâllar çağırtarak, nerede tembel, âciz, hımbıl bir genç varsa, haber verilmesini ilân ettirdi. Meğer, fakir bir kadıncağızın "Tembel Ahmet" adlı bir oğlu varmış. Yerinden kalkmağa bile üşenirmiş. Bu-

nun kulübesini padişaha haber verdiler. Padişah, küçük kızını, ceza olmak üzere, bu gence verdi. Bunların da düğünü yapıldı.

Tembel Ahmet, bir gün, evin bahçesinde hava almak istedi. Annesi, onu arkasına alarak bahçeye götürdü. Sultan Hanım, kaynanasına dedi ki : "Sen onu bahçeye götürdün, oradan getirmek de bana düşer". Kaynanası, "Ah sen onu nasıl getirebilir sin?" demesiyle, "Kocam değil mi? Elbette getiririm" dedi ve hemen mutbağa koştu, ateşli bir odun alarak Tembel Ahmed'in yanına gitti : "Sen hiç utanmaz mısın? Annen, seni bahçeye sırtında getirip götürüyor. Daha ne zamana kadar evde kalacaksın? Hadi git, çalış, para kazan! Sen de bir adam ol. Yoksa, bu odunla sana âlâ ziyafet çekerim!" dedi. Tembel Ahmet bu hali görünce, korkusundan sokağa fırladı, çarşıya gitti; orada, onun bunun eşyasını taşımağa başladı. Akşama kadar beş on kuruş kazandı. Akşam olunca eve geldi, yavaşça kapıyı çaldı.

Tembel Ahmet — Tak, tak!

Annesi — Kim o?

Tembel Ahmet — Benim, Tembel Ahmet!

— Gir içeri!

— Hanım evde mi?

— Evde.

— Odun elinde mi?

— Elinde!

— Öyleyse gelemem. Al bu parayı; ben yine kazanmağa gidiyorum.

Annesi her ne yaptıysa, Tembel Ahmet içeri girmedi. Ertesi gün yine beş on kuruş kazanarak, akşam kapıya geldi.

— Tak, tak!

— Kim o?

— Benim, Tembel Ahmet!

— İçeri gelsene oğlum...

— Hanım evde mi?

— Evde!

— Odun elinde mi?

— Elinde!

— Öyleyse içeri gelemem. Al bu parayı, ben yine kazanmağa gidiyorum.

Ertesi gün, bir tüccar, Tembel Ahmet'e beş yüz kuruş verdi : "Bu parayı harçlık olarak ailene bırak. Seni Kervanbaşı tayin ediyorum; benimle beraber Bağdad'a gideceksin. Hayvan başına sana yüz kuruş vereceğim" dedi. Tembel Ahmet bu teklifi kabul etti, beş yüz kuruşu alarak eve geldi :

— Tak, tak!

— Kim o?

— Benim, Tembel Ahmet!

— İçeri gelsene oğlum!

— Hanım evde mi?

— Evde değil!

— Odun elinde mi?

— Elinde değil!

— Al bu beş yüz kuruşu; ben, ticaret için Bağdad'a gidiyorum.

— Oğlum, içeri gel de biraz yüzünü göreyim.

— Hanım evdedir, gelemem, Allahaısmarladık!

Tembel Ahmet, kervanla beraber yola çıktı.

Kervan, bir gün, ıssız, ağaçsız, susuz bir çöle rasgeldi. Araya araya, tepeler arasında gizli bir kuyu buldular. Tüccar, Tembel Ahmed'e, kova ile kuyuya inmesini ve orada kovayı su ile doldurmasını emretti. Bu işin ücreti olarak, hayvan başına bir lira alacaktı. Tembel Ahmet kuyuya indi, kovayı su ile doldurdu. Kervan halkı kovayı yukarı çektikçe hayvanlara su veriyorlardı. Hayvanlar suyu bitirince, tekrar kovayı sallıyorlar, Tembel Ahmet onu yeniden dolduruyordu. Fakat Tembel Ahmet yalnız bu işle meşgul değildi. Kuyunun içinde bir kapı gördü. Bu kapıdan içeriye girince, kendisini bir köşk içinde buldu. Bu köşkte kara gözlü bir kız oturmuş, mahzun mahzun düşünüyordu. Kara gözlü kız, Tembel Ahmed'i görünce : "Aman! Allah aşkına olsun, beni bu kuyudan kurtar!" diye yalvarmağa başladı. Tembel Ahmet : "Şimdi seni çıkarırsam, dışarıdaki arkadaşlarım, belki sana bir fenalık ederler; daha birkaç gün sabret, ilk uğradığımız şehirde kervan-

dan ayrılarak iki atla, bir ip merdivenle buraya geleceğim, seni kurtaracağım." dedi. Kız, kendisini unutmasın diye, yüzüğünü parmağından çıkararak Tembel Ahmed'in parmağına taktı. Tembel Ahmet köşkün bahçesine çıkınca, orada, yemişleri tabiî narlardan farksız sun'i nar ağaçları gördü. Tembel, tabiî sandığı bu narlardan kopararak, omuzundaki heybesinin iki gözünü doldurdu ve kıza vedâ ederek kuyudan çıktı. Yolda, kendi memleketine giden bir kervana rasgeldi. Bu kervanın içinde eski bir arkadaşını gördü. Heybeyi bu arkadaşına teslim ederek evine gönderdi.

Bir gün, akşama doğru Tembel Ahmed'in evinde, karısıyla annesi konuşuyorlardı, kapı çalındı; "Tembel Ahmet, size gönderdi" diye içeriye, narlarla dolu bir heybe verildi. Küçük Sultan, "Ne güzel narlar!" diyerek heybeyi kilere götürdü. Bir gece, gelin hanım, kaynanasına "Bu güzel narlardan bir tanesini keselim de yiyelim" dedi, bir nar getirerek kesti. Narın yapma olduğunu, içinin inci, elması, yakut ve zümrütlerle dolu olduğunu gördüler. "Bu narları saklıyalım" dediler.

Ertesi gün, kestikleri nardan çıkan mücevherleri sattılar. Bunun parasıyla, Padişahın sarayına karşı güzel bir saray yaptırdılar. İçinde, tekke gibi, bütün yolcuların ve seyyahların misafir edileceğini, âlâ yemekler verileceğini ilân ettiler. Padişah, vezirine "Bu sarayın sahibini bilmek istiyorum. Kıyafetimizi tebdil ederek oraya gidelim, bir çorba içelim;

belki sahiplerini de görürüz" dedi. Derviş kıyafetine girerek yeni saraya geldiler. Adamlardan hiç birini tanıyamadılar.

Tembel Ahmed'in kervanı Bağdad'a ulaşınca, tüccar, ona bir altın tepsi verdi, "Bu tepsiyi Musul Padişahına götürürsen, sana çok bahşiş verecektir" dedi. Tembel Ahmet, Musul'a giderek, tepsiyi padişaha takdim etti. Padişah, Tembel Ahmed'in parmağındaki yüzüğü görünce, dört seneden beri kaybolan kızının yüzüğü olduğunu tanıdı. Padişah, yüzüğün ne suretle eline geçtiğini sordu; Tembel Ahmet, kuyu macerasını anlattı. Padişah, "O, benim kızımdır, sizin memleketin veliahdına nişanlıdır. Bir gün, kızım ortadan kayboldu; çok aradık, bulamadık. Nişanlısı da, uğradığı felâketten çıldırdı. Şimdi kızımı kuyudan kurtarırsan, hem benden, hem, kendi padişahından, çok ihsanlara nail olursun" dedi. Tembel Ahmed'e beş on araba ile bir tabur asker verdi. Tem bel Ahmet, kuyunun yanına gelince, içine indi, kara gözlü Sultanın bütün eşyasını dışarı çıkardıktan sonra Sultana dedi ki : "Şimdi sen de çıkmağa hazırlan! Fakat, önce ben çıkacağım; çünkü, sen daha evvel çıkarsan, beni burada bırakıp gitmeleri ihtimali var!". Tembel Ahmet, kuyudan çıktıktan sonra, Sultanı da çıkardı, Musul'a, babasının yanına götürdü. Kız, babasıyla, annesiyle görüştükten sonra, nişanlısının yanına gitmek istedi. Tembel Ahmet, "Nişanlısının, eniştesi olduğunu, kendisi de memlekete gitmek üzere olduğundan, beraber götürebileceğini"

söyledi. Sultan, memnuniyetle, beraber gitmeğe razı oldu.

Kafile, şehre bir saat mesafedeki bir köye ulaşınca, Tembel Ahmet, "Siz burada kuracağımız çadırda bekleyiniz; ben, gidip, geldiğinizi haber vereyim" dedi. Tembel Ahmet, kulübesinin kapısına geldi. Sultan Hanım, Tembel Ahmet gelince tanıyabilsin diye, kulübeyi yıktırmamıştı. Tembel Ahmet kapıyı çaldı :

— Tak, tak!

— Kim o?

— Benim, Tembel Ahmet!

— İçeri gelsene kocacığım!

— Hanım evde mi?

— Evde!

— Odun elinde mi?

— Elinde değil!

Tembel Ahmet içeri girdi. Bir de ne görsün, evlerinin içi muhteşem bir saray olmuş. Karısı, gönderdiği narların mücevheratla dolu olduğunu, yalnız bir tanesini satmakla bir saray yaptırdıklarını anlattı. Tembel Ahmed'e "Sen hamama git, elbiseni değiştir, ben onu getiririm" dedi; hemen altın arabaları hazırlatarak karşılamağa gitti. Kara gözlü Sultanı, büyük bir debdebe ile saraya getirdi.

Ertesi akşam, Padişahla oğluna bir ziyafet çekti. Padişah, ister istemez, deli Şehzadeyi de be-

raber götürmeğe razı oldu. Delinin hiç kimseye bir zararı yoktu. Yalnız derin bir kasvet içinde yaşıyor, etrafında söylenen sözlerden hiç haberdar olmuyordu. Padişah, Tembel Ahmed'i tanıyamadı. O sırada küçük kızı, yasemin çubuğunu getirerek kendisine takdim edince, onu tanıdı. Tembel Ahmet, "Beni tembellikten kurtarıp, hiç yorulmaz bir adam haline koyan, kızınızdır. O, beni kendisine lâyık bir koca yaptı, ben de ona ve size gayet kıymetli bir hediye getirdim : Dört seneden beri Şehzadeyi bu halde bulunduran sevgilisini getirdim!" dedi. Bu anda, dört senelik aşk hasretiyle yanan Kara gözlü Sultan içeri girerek Şehzadeye doğru koştu. Şehzade bunu görünce, elini eline götürdü, gözleri canlanmağa başladı. Halinden, tavrından, yavaş yavaş hatıralarının uyandığı, hafızasının yerine geldiği anlaşılıyordu. Birkaç saniye geçtikten sonra, tamamiyle aklı başına geldi : "Ah sevgilim!" diyerek nişanlısına sarıldı. Padişah, kızına ve damadına teşekkürler etti. Kırk gün, kırk gece düğün yapılarak, Şehzade ile Kara Gözlü Sultan, muratlarına erdiler.

KUĞULAR

Bir padişahın, on bir oğluyla bir tek kızı vardı. Bu çocukların sevgili anneleri ölünce, padişah başka bir kadınla evlendi. Bu yeni Hanım Sultan, büyücüydü; üvey evlâtlarını da hiç sevmiyordu.

Bir gün, üvey annesi, Nilüfer'i hamama götürdü. Yüzüne, başına, vücuduna siyah bir boya sürdü; büyü ile, boyayı çıkmaz bir hale getirdi. Kız, gayet çirkin oldu. Artık padişah babası, yüzüne bakamıyordu. Kızcağızdan herkes iğreniyordu. Nihayet, onu mutbağa attılar, bulaşıkları yıkamağa memur ettiler.

Üvey anne, bununla da kanmadı; kızın on bir erkek kardeşini de, büyü ile birer kuğu şekline soktu. Bu zavallılar, geceleyin yine insan olurlardı; fakat güneş doğar doğmaz kuğu şekline girerek havaya uçarlardı. Yeşil göllere giderek, orada sazların mor gölgelerinde yıkanırlardı. Nilüfer, kardeşlerini gördüğü müddet, saraydaki hakaretlere tahammül etti. Lâkin, kardeşlerinin birer kuğu olarak uçup gittiklerini gördükten sonra, artık sarayda kalmayı istemedi; bir gün, gizlice saraydan çıktı. Az uz, dere tepe düz gittikten sonra, bir yeşil gölün kenarına geldi ve söğüt ağacının gölgesinde oturarak gölün güzel renklerini temaşaya daldı. Bu anda, karşıdan bir beyaz bulutun gelmekte olduğunu gördü. Bu beyaz bulut göle yaklaşınca, beyaz kuğulardan bir sürü olduğunu anladı. Bu beyaz kuğular, iptida göle inerek serin sular içinde yıkandılar. Sonra, içlerin-

den birisi, Nilüfer'i görerek arkadaşlarına gösterdi, hepsi birden suda yüzerek, kız kardeşlerinin yanına geldiler, elini, ayağını, saçlarını öpmeğe başladılar. Kız, bunların, kendi kardeşleri olduğunu tanıdı; onlara, başından geçen bütün felâketleri anlattı. Kuğular, bu sözleri işitip anlıyorlardı; fakat cevap veremiyorlardı.

Gece olunca, kuğular birer genç Şehzade oldular. Nilüfer, kardeşlerini birer birer tanıdı. Onlarla sabaha kadar konuştu. Fakat sabah olunca, yeniden, hepsi kuğu suretine girdiler, uçarak gölün öte tarafına gittiler. Nilüfer, akşama kadar sabırsızlıkla bekledi. Akşama doğru, beyaz bulut yeniden göründü. Kuğular, yine zümrüt sularda yıkandıktan sonra Nilüfer'in yanına geldiler, kız kardeşlerini öpüp sevdiler. Geceleyin insan kılığına girdiler. Nilüfer'e dediler ki : "Biz gölün bu kıyısında barınamayız. Buranın havası, toprağı, her şeyi kasvetlidir. Karşıki sahilde güzel bir kumsal vardır, kumları altından. sedefleri inciden, çakıl taşları elmastandır. Bu kumsalın üzerindeki tepede, çam ormanlarının içinde, ağaçların birbirine geçmesinden, tabiî bir köşk vücuda gelmiş; orası bizim sarayımızdır. Ormanda her türlü yemiş ağaçları, av kuşları var. Seninle orada mesut bir hayat yaşıyabiliriz. Yarın sabah, biz birer kuğu olunca, seni kanatlarımızın üzerine alacağız, gölün üzerinden geçireceğiz; sakın korkmıyasın. Bizim kanatlarımız kuvvetlidir. Suya düşeceğini hiç hatırına getirme!".

Sabah olunca, altı kuğu yan yana gelerek bir sal şeklini aldılar. Nilüfer bu salın üzerinde oturdu. Beş kuğu da, kanatlarını açarak, salın üzerinde bir gölgelik vücuda getirdiler. Bu beyaz sal, gökte uçmağa başladı. O, yukarıda uçarken, hayâli, aşağıdaki gölün gümüş aynasına aksediyordu. Nilüfer, düşmekten korkmadığı için, bu seyahattan çok zevk alıyordu. Akşam yaklaşınca, bir adaya indiler. O geceyi adada geçirdiler. Sabahleyin, yine beyaz tayyareyi vücuda getirdiler. Nilüfer'i akşama doğru, karşı sahile, altın kumla, inci sedefli, elmas taşlı kumsala indirdiler. Geceyi, ormandaki tabiî köşkte geçirdiler. Sabah olunca, kardeşleri yine kuğu olup uçtular. Nilüfer köşkten çıktı; ormanda gezindi. Ağaçların dalları güzel, yaprakları güzel, çiçekleri güzeldi; yemişleri de çok lezzetliydi. Akşama kadar gölün kenarında, ormanın ağaçları altında gezindi. Akşam olunca kuğular geldiler, kardan daha beyaz köpüklü sularda yıkandılar. Güneş batar batmaz yine insan oldular. Buradaki tatlı hayat, aylarca devam etti. Bir gece, Nilüfer'in rüyasına ak saçlı bir ihtiyar kadın geldi, "Ormanın şark tarafında bir süt gölü var; orada yıkanırsan, eski güzelliğini bulursun." dedi. Nilüfer, sabah olmadan kardeşlerini uyandırarak, Süt Gölünün yerini öğrendi. Sabah olup da kuğular uçunca, o da Süt Gölü'ne doğru gitti. Göle girip de yıkandıktan sonra aynaya baktı : Üvey annesinin yaptığı büyüden evvelki güzelliği, tamamiyle geri gelmişti. Akşam, kardeşleri Nilüfer'i bu halde görünce çok sevindiler. Nilüfer, o gece de, rü-

yasında o ihtiyar kadını gördü. Kadın dedi ki : "Kardeşlerini büyüden kurtarmağı istersen, mezarlıklardaki ayrıkotundan on bir gömlek örmelisin; fakat bunlar bitinceye kadar, sana ne gibi işkenceler yapsalar, ağzından hiç bir söz çıkmıyacaktır. Hiç bir suale cevap vermiyeceksin. Eğer bütün işkencelere tahammül ederek, hiç konuşmaksızın, bir kelime bile kullanmaksızın on bir gömleği yapar ve kuğulara giydirirsen, onlar derhal, eskisi gibi insan olurlar." Nilüfer uyanınca, ayrıkotu aramaya gitti. Topladığı otlarla, gömleklerin birincisini örmeğe başladı. Akşam, kardeşleri geldiler, ne yapmakta olduğunu sordular, hiç cevap vermedi; muttasıl, örmekte devam ediyordu. Kardeşleri, "bu konuşmamak da büyüdür" dediler. Artık geceleri, kardeşleriyle konuşmuyordu. Onlar konuşuyor, kendisi gömlek örüyordu.

Bir gün, o diyarın genç padişahı ava çıkmıştı; yolu Tabiî Köşk'e uğradı. Köşkün güzelliğine hayran oldu. Hele orada dünya güzeli Nilüfer'i görünce, ona bin candan bin cana âşık oldu. Genç padişah, kıza, kim olduğunu sordu; Nilüfer cevap vermedi. Adını sordu, yine cevap almadı. Kız, hiç durmaksızın gömlek örüyordu. Genç padişah, kızın bu haline şaştı. Kıza : "Bana varır mısın?" diye sordu; yine cevap yok. Vezirleri : "Sükût ikrardandır." dediler, kızı bir arabaya koyarak genç padişahın sarayına götürdüler. Kırk gün, kırk gece düğün yaptılar; fakat Nilüfer, hiç oralarda değildi. O, muttasıl göm-

---

Lûgatler: Muttasıl: Mütemadiyen, devamlı olarak, boyuna.

lek örüyordu. Ayrıkotu bitince, geceleri saraydan çıkıyor, mezarlıklarda ayrıkotu topluyordu. Beri tarafta, padişaha varmak istiyen vezir kızları vardı. Onlar, Nilüfer'in arkasına gözcü koydular. Nihayet, padişaha, nişanlısının "büyücü" olduğunu, geceleri mezarlıklarda dolaştığını, halk aleyhine büyüler yaptığını haber verdiler. "İnanmazsan, geceleyin arkasından git; kendi gözünle görürsün!" dediler. Bir taraftan da, halk arasında, kızın büyücülüğüne dair haberler yaydılar. Padişah şüphelenmişti. Gece olunca, kızın arkasına düştü. Kız mezarlığa geldi, ot toplamağa başladı. Padişah, kızın büyücü olduğuna inandı. Kızı mahkemeye verdi. Kadı, birçok sualler sordu. Kız hiç birine cevap vermiyor, elindeki gömleği örmekle meşgul oluyordu. Kadı, nihayet, kızın asılmasına hüküm verdi; Nilüfer hiç teessür göstermedi, gömleğini örmekte devam etti. Padişah, bir defa daha denemek için, Nilüfer'in yanına geldi, bir tek kelime söylerse, cezadan affedeceğini, yine eskisi gibi nişanlısı kalacağını söyledi. Nilüfer, elindeki gömleği örmekten başka hiç bir hareket göstermedi. Padişah, kızın bu muamelesinden hiddetlendi, "Hüküm icra olunsun!" dedi. Cellâtlar kızı aldılar, darağacının yanına götürdüler. Kız, son gömleğini bitirmek için acele ediyordu. Bir saniye durmuyor, örüyor, örüyor, daima örüyordu. Cellât, ölüme hazırlanmasını haber verdi. Birçok seyirciler, bu büyücünün nasıl öleceğini temaşaya gelmişlerdi. Kız, yine aldırmadı, gömleği örmekte devam etti. Zaten gömlek bitmek üzereydi. Cellât, ağzından bir keli-

me çıkarmak için, ona, abdest almasını, namaz kılmasını, tövbe etmesini nasihat edip duruyordu; kız da son örgüleri bitirmeğe çabalıyordu. Nihayet cellât usandı. Kızı asmak için elini uzattığı zaman, son gömlek de bitmişti. Bu anda on bir kuğu, bir beyaz bulut gibi, uçarak geldiler, kızın etrafını aldılar. Kız, yanındaki on bir gömleği, birer birer bunlara giydirdi; on bir kuğu, birdenbire on bir şehzade oldular. Bu hal karşısında cellât da, seyirciler de şaşıp kaldılar. Bu anda kız, cellâda dedi ki : "Şimdi Padişah ve Kadı efendi gelsinler, her işi anlatacağım". Padişahla Kadı efendi geldiler. Nilüfer, üvey annesinin, kendisine ve kardeşlerine nasıl büyü yaptığını, kendisinin konuşmaması ve geceleri ayrık toplayarak muttasıl gömlek örmesi, bu büyüleri bozmak için olduğunu ve bunu yapmak üzere, rüyasında gaybdan emir aldığını söyledi. Kardeşleri de, umumiyetle bu sözlerin doğru olduğuna şahadet ettiler. Padişah, Nilüfer'in babasına haber göndererek, Hanım Sultanla beraber düğüne davet etti. Düğün esnasında ihtiyar baba, evlâtlarını tanıdı. Hain karısını boşayarak babasının evine gönderdi, evlâtlarına sarılarak gözlerinden öptü. Damadına da, evlâtlarını kurtardığı için büyük teşekkürler etti. Bundan sonra hepsi bahtiyar yaşadılar.

NAR TANESİ
yahut
DÜZME KELOĞLAN

Vaktiyle büyük bir padişah vardı. Bunun, Gülsün Sultan adlı bir kızı vardı. Bu kızı, başka padişahın oğluna istediler; babası, kızını verdi. Şehzade, memleketine götürmek için, Gülsün Sultan'ı altın arabasına bindirerek, alayla yola çıkardı. Bir gün, yolda giderken, Şehzade, yerde bir nar tanesi gördü. Derhal atından aşağı inerek nar tanesini yerden aldı, ağzına attı. Gülsün Sultan, Şehzadenin bu hareketini dikkatle seyretmişti. Yerden bir nar tanesini alıp da ağzına atan bir insanın - bir Şehzade olsa bile - kibar ve nazik bir adam olamıyacağına hükmetti. Kendisinin böyle kaba ruhlu bir gençle beraber yaşıyamıyacağını anladı; hemen arabacısına. arabayı geri çevirmesini emretti. Yaverleri vasıtasıyla da, kendine ait bütün arabaları çevirtti.

Şehzade, yalnız kendi adamlarıyla, elleri bomboş olarak memleketine döndü. Fakat, uğradığı bu hakaret, ona çok acı geldi. Bundan başka, gerçekten gönül verdiği güzel nişanlısından mahrum olmak da, kalbini ateşli bir testere gibi kemiriyordu. Şehzade, hem kendisine hakaret eden o mağrur Sultan dan öc almak ihtirasıyla, hem de gönlünü alıp götüren o güzel vücuda kavuşmak iştiyakıyla yanıp tutuşuyordu. Nihayet, günlerden bir gün, Şehzade kararını verdi. Masallarda olduğu gibi, başına bir işkembe geçirerek, kendisini bir Keloğlan kılığına soktu. Bu şekilde, sevgilisinin memleketine gitti.

Şehzade, Gülsün Sultan'ın, öteden beri eli yordamlı bir bahçıvan aramakta olduğunu biliyordu. Keloğlan kılığında olarak saraya gitti. Kapıcıbaşıya, bahçıvanlıkta çok hünerli olduğunu, sarayda bir bahçıvana ihtiyaç varsa, kendisinin bu işi pekâlâ yapabileceğini haber verdi. Sarayın Kapıcıbaşısı, Gülsün Sultan tarafından, iyi bir bahçıvan aramağa me'mur edilmişti. Derhal, Keloğlan'ı Gülsün Sultan'ın huzuruna götürdü. Gülsün Sultan, güllerin her rengini, her çeşidini severdi. Keloğlan'a, "Gül yetiştirmesini bilir misin?" diye sordu; Keloğlan, "Bilmeseydim, hiç böyle bir sarayın bahçıvanlığını istiyebilir miydim?" dedi.

Ertesi sabah, Gülsün Sultan uykudan uyanınca, bahçenin baştan başa pembe güllerle bezendiğini gördü. Bir gün evvel, kızıl topraktan başka bir şey görülmeyen saray bahçesi, bu sabah, cennetin gül tarlalarına benziyordu. Bir gecede böyle bir gül tarlasını vücuda getirmek, nasıl mümkün olurdu? Gülsün Sultan büyük bir meraka düştü, hemen meşlâhını omuzuna alarak bahçeye indi. Bahçenin uzak bir köşesinden çok hüzünlü bir şarkı sesi geliyordu. Oraya yaklaşınca, Keloğlan'ın kendi kulübesinde türkü söylemekte olduğunu gördü :

Aç gülüm, aç! desem, güller açıyor,
Saç gülüm, saç! desem, renkler saçıyor,
Lâkin, değil hiç birisi, gözümde;
Çünkü benim yârim benden kaçıyor...

Gülsün Sultan — Keloğlan, senin sevdiğin çok zalim bir kız olmalı. Bir nefesiyle dünyayı gülistana çeviren senin gibi bir sihirbaza, nasıl oluyor da gönül vermiyor?

Keloğlan — Ah Sultanım, Allah sizi bir şefkat meleği diye yaratmış; siz benim için Allaha yalvarıveriniz, mutlaka o da gönlünü verir.

Gülsün Sultan, ellerini göğe kaldırarak Keloğlan için dua etti. Duadan sonra Keloğlan'ı daha sevimli, daha nazik görmeğe başladı.

İkinci sabah, Gülsün Sultan uyanınca, yine pencereden baktı. Bu gün de bahçe, baştan başa beyaz güllerle donatılmıştı. Hemen meşlâhını omuzuna atarak bahçeye indi. Yine şarkı sesleri geliyordu. Keloğlan'ın kulübesine yaklaşınca şu türküyü işitti :

Yârim bana, ya hep cefa göstersin,
Yahut gerçek, tam bir vefa göstersin...
Gözyaşımla bahçesini sulayım,
Benim hüznüm, ona sefa göstersin!

Bugün Gülsün Sultan, Keloğlanı daha yakışıklı görmeğe başladı.

Üçüncü sabah, Gülsün Sultan, bahçesini sarı güllerle bezenmiş gördü. Keloğlan'ın kulübesine gidince şu türküyü işitti :

Ey gülleri seven! sen bir güzelsin,
Bana karşı gül ki bahtım da gülsün.
Sorma kimdir yârim; o da Sultandır;
Darılmazsan, adı onun da : Gülsün!

Bugün Gülsün Sultan, başka birisini değil, kendisini sevdiğini anladı. Kendi gönlünü yoklayınca, orada da Keloğlan'a karşı bir aşk ateşi alevlenmekte olduğunu gördü; hemen kararını verdi, Keloğlan'ın yanına gitti : "Ben de seni seviyorum; fakat babam beni sana vermez. Bu memleketten gizlice kaçalım; başka bir diyarda hür, serbest, birbirimizin oluruz" dedi. Keloğlan, evvelce, her ne lâzımsa hazırlamıştı. Hemen o gece saraydan kaçarak yola düştüler. Gündüzleri ormanlarda gizleniyorlar, gece yürüyorlardı. Nihayet, memleketin hududunu aştılar. Artık ele geçmek, yakalanmak korkusu kalmadı. Şimdi, gündüzleri de yürüyorlardı.

Bir gün, yolda giderken, Keloğlan, yerde, ağaçtan yapılmış eski, kırık bir tarak gördü. Gülsün Hanıma : "Bunu al, bohçana koy!" dedi.

— Niçin alayım? Bu neye yarar?

— Başını taramak için bir tarak lâzım değil mi? Bakalım, gideceğimiz yerde bunu bulabilecek misin?

Gülsün Hanım, tiksinerek tarağı yerden aldı, bohçasına koydu. Biraz daha yürüdüler. Keloğlan, yerde yamalı, yırtık bir peştamal parçası gördü. Gülsün Hanıma : "Bunu al, bohçana koy!" dedi. Gülsün Hanım, "Niçin alayım?" deyince, "Hamamda bir peştamala ihtiyacın olmıyacak mı? Bakalım, gideceğimiz yerde bunu da bulabilecek misin?" dedi. Biraz daha yürüdükten sonra, yerde tenekeden kirli bir tas gördü. Gülsün Hanıma : "Bunu da al!" dedi. Gülsün Hanımın yine "Niçin alayım?" sualine cevâben "Hamamda başına su dökmek için bir tas

lâzım. Bakalım, gideceğimiz yerde bunu bulabilecek misin?" dedi. Gülsün Hanım, bu kirli tası da tiksinerek aldı, bohçasının bir tarafına sıkıştırdı. Bu suretle, her ikisi de yaya olarak, yürüye yürüye, Keloğlan'ın baba yurduna geldiler. Keloğlan, Gülsün Hanımı, sarayın yakınında bir kulübeye yerleştirdi. Kendisi, Şehzade elbisesi giyerek saraya gitti. Seyahatte eski aşkından kurtulduğunu, şimdi Büyük Vezirin kızıyla evlenmek istediğini, hemen düğün hazırlıklarına başlanmasını bildirdi. Sarayda düğün hazırlıklarına başlanıldı. Şehzade, günde bir defa, Keloğlan kıyafetinde Sultan'ın kulübesine geliyordu. Keloğlan bir gün Gülsün'e dedi ki : "Bu memleketin Şehzadesi evleniyor. Sen de dikişçi kadınlar arasında saraya git. Hem elinin emeğine karşı bir ücret alırsın, hem de bir parça ipekli kumaş aşırırsan, doğuracağın çocuğa güzel bir elbise yaparsın." Gülsün, bir dikişçi kadın sıfatıyla saraya girdi; gelinin çok çirkin bir kız olduğunu gördü. Bir zaman, bir saraya gelin olarak geleceğini hatırladı. Bir nar tanesinin, ne suretle talihini değiştirdiğini düşündü. Fakat o, şimdiki halinden çok memnundu; çünkü kocasını candan gönülden seviyordu. Bu anda kocasının söylediği sözler hatırına geldi. Her ne kadar seciyesinin, ahlâkının zıddı ise de, nefsini zorlayarak o sözlere itaat etti; bir parça ipekli kumaşı çarşafının altında sakladı. Şehzade, bir gün evvel, Başkalfaya, yarın işçi kadınların, kumaş çalınmış diyerek yoklama yapılmasını emretmişti. Yoklama yapıldı, aranılan

---

Lûgatler - Seciye : Karakter.

kumaş parçası, Gülsün kadının çarşafı altında bulundu. Kadıncağız, bin türlü hakaret görerek, zorla canını kulübesine atabildi. Kocasına işi anlattı. Kocası, "Bu kere beceriksiz davranmışsın. Bir daha gidersen, daha ustalıkla aşırırsın" dedi. Gülsün manyetizma uykusuna yatırılmış gibi, kocasının her dediğini, ihtiyarsız yapıyordu. Aşk, bütün iradesini elinden almıştı. Yine, sabah, Keloğlan, "Bugün, yakınımızdaki hamama git" dedi. Gülsün, tasını tarağını toplıyarak hamama gitti. Meğer, o gün sarayın bütün hanımları da hamamda imişler. Şehzade, bir tepsinin içine bir parça altın, bir parça şeker, bir gül, bir diken, bir nar tanesi koyarak Başkalfa ile hamama gönderdi : "Hanımlardan hangisi bu tepsideki bilmeceye cevap verirse, Şehzade onu alacaktır" deyiniz ve "fakir olsun, zengin olsun, mutlaka her hanıma bu tepsiyi gösteriniz!" dedi. Cariyeler, tepsiyi hamamdaki bütün hanımlara gösterdiler. Hiç birisi bilmeceyi anlıyamadı. Nihayet, hamamda Keloğlan'ın karısı Gülsün kadından başka kimse kalmadığını görünce, ona da göstermeğe mecbur oldular; çünkü Şehzade, fakir olsun, zengin olsun, her kadına gösterilmesini emretmişti. Tepsiyi Keloğlan'ın karısına gösterdiler. Kadıncağız, ihtiyarsız, şu sözleri söyledi :

Altın gibi azizdim,
Şeker gibi lezizdim;
Saltanat ağacında
Yetişmiş tek filizdim.

Lûgatler : İhtiyarsız : Elinde olmadan.

Nar bağında gül iken,
Oldum kaba bir diken;
Sebep, bir nar tanesi!
Keloğlan'a vardım ben!

Cariyeler, unutmamak için, bu sözleri yazdılar, Şehzadeyé götürdüler. Şehzade, "Alacağım kız, işte budur!" dedi. Derhal, cariyeler, Gülsün Hanımı, gelin Sultan'a hazırlanan kurnaya götürdüler. Kadıncağız, kırık tarağıyla tasından, yırtık peştamalından bir türlü vazgeçmek istemiyordu. Cariyeler, bunları elinden alarak bir tarafa attılar, beline Sultanlara mahsus bir peştamal sardılar. Saçlarını, fildişinden elmas taraklarla taradılar, başına altın taslarla su döktüler. Güzelce yıkadıktan sonra, ipekli havlulara sararak hamamdan çıkardılar. Gelin Sultan için yapılan elbiseleri ona giydirdiler. O, istemiyor, "Ben Keloğlan'ın karısıyım! Beni, yanlış olarak başkasına benzettiniz" deyip duruyordu. Cariyeler, büyük bir nezaket ve hürmetle onu altın arabaya bindirdiler, saraya götürdüler, doğru Şehzadenin odasına çıkardılar. O, ağlıyor, "İstemem, istemem! Keloğlan'dan başka kimseyi istemem!" diyordu. Bu anda Şehzade geldi. Gülsün kadın, ona da : "Ben evli bir kadınım, Keloğlan'ın karısıyım, onu seviyorum. Kim olursa olsun, başkasını istemem!" dedi. Şehzade dedi ki : "Mademki sen Keloğlan'dan başkasını istemiyorsun, işte ben de bir Keloğlan olacağım", derhal, duvardaki bir dağarcıktan eski bir işkembe çıkardı, başına taktı; Keloğlanın yırtık hırkasını da çıkara-

rak sırtına geçirdi. Bu kıyafetle Gülsün Hanım'ın önünde durdu. Kadıncağız, sevgilisi olan Keloğlan'ı karşısında görünce, şimdiye kadar bir Keloğlan zannettiği kocasının, nar tanesini yiyen Şehzade olduğunu anladı. Şehzade : "Nasıl, dedi, şimdi artık beni istiyecek misin?"

Gülsün Hanım — Evet, şimdi isterim; çünkü sen bir Şehzade iken, seninle hiç görüşmiyerek, hiç tanışmıyarak evlenecektim; Keloğlan'ı ise gördüm, konuştum. Çehresinin çirkinliğine bakmıyarak sevdim. Eğer Keloğlan'ın, bu düzme çirkinliği altında güzel bir Şehzade saklı ise, bundan dolayı teessüf edecek değilim. Güzel bir ruh, güzel bir çehre ile beraber olursa, nimet nimet üstüne demektir. Şimdi, Şehzadem, senden bir şey soracağım : Bir nar tanesinden dolayı beni affedecek misin?

Şehzade — Hayır, asıl af istiyecek, benim! Çünkü sana bu kadar eziyetleri çektirdim. Seni bu kadar hakaretlere uğrattım... Bilmem, Sultanım, bu cinayetlerimi affedecek misin?

Sultan — O halde, birbirimizle ödeşmişiz sayalım, geçmişi unutalım. Bizim için hayat, asıl bundan sonra başlıyacak. Nasıl, Şehzadem, bundan sonra birbirimizi hep seveceğiz değil mi? Hele ilk çocuğumuz dünyaya gelirse, bahtiyarlığımız iki kat olacak; o vakıt yeniden kırk gün, kırk gece düğün yapacağız, değil mi?

KEŞİŞ, NE GÖRDÜN ?

Fakir bir kadının üç kızı vardı. Bunlar her gün pamuk eğirirler, bükerler, iplik yapıp satarlardı. Başka bir gelirleri olmadığı için, yalnız bu işten kazandıkları az bir para ile geçinirlerdi. Bükülen ipliği, günde bir kız, çarşıya götürürdü. O gün de sıra, küçük kıza gelmişti. Sabah erken, küçük kız, ipliği çarşıya götürdü, sattı. Evine dönerken, bir Yahudinin elinde satılık bir tavuk gördü. Kız, bu tavuğu dört kuruşa satınaldı. O günkü kazançları beş kuruştu; elinde bir kuruş kaldı. Bununla bir de bir mum satınaldı, evine döndü. Kardeşleri, küçük kızı karşıladılar. Elinde bir mumla bir tavuk gördüler. Ne ekmek, ne de katık getirmemişti.

— Bu tavuğu ne yapacağız? Ekmek paramızı buna verdin, bizi bu gece aç bıraktın! diyerek küçük kardeşlerini azarladılar. Küçük kız, hiç sesini çıkarmadı, tavuğu kömürlüğe koydu. Kömürlüğün kapısını kaparken tavuk dışarı fırladı. Kız, tavuğu yakalayım diye önünü kesmek istedi; fakat tavuk, evin kapısından da fırlıyarak kırlara doğru uzaklaşmağa başladı. Tavuk koştu, kız koştu, koşa koşa, bir ormanın içine daldılar. Akşam olmuş, ortalık kararmıştı. Tavuk bir kapının önünde durdu. Kapı kendikendine açıldı; tavuk içeri girdi, kız da girdi. Baktı ki, bağ bağıstan, gül gülistan... Havuzlar akıyor, güller açmış, bülbüller şakıyor... Yemişin yaşı ağaçta, kurusu yerde, cennet gibi güzel bir yer. Biraz daha ileri gitti. Geniş bir açıklıkta üç çadır kurulmuş-

tu. Birincisi zümrütlü, ikincisi elmaslı, üçüncüsü inciliydi. Kız, bu güzel yerden çok hoşlandı. Çadırların içine baktı; çadırların her birinde bir altın karyola vardı. Her karyolanın üstünde beyaz ipekli kumaşlardan bir yatak vardı. Ondan başka, her çadırda bir mermer masa, birkaç sandalye ve daha, bunlar kabîlinden eşya vardı. Her çadırın bir köşesinde, daha yeni vurulmuş av kuşları vardı. Lâkin ortada, insan olmak üzere hiç kimse yoktu.

Kız, iptida, sabahtan beri dağınık duran yatakları yaptı, ortalığı sildi, süpürdü, temizledi. Sonra kuşları yolarak temizledi, mutbakta pişirdi. Her birinin sofrasını ayrıca hazırlıyarak yemeğini, suyunu, kahvesini yerli yerine koydu. Bütün bu işleri yaptıktan sonra, sık ağaçların arasında saklandı.

Akşam olunca, çadırlara üç genç Şehzade geldiler, çadırlarına girdiler. Her şeyi hazır buldular. Büyük Şehzade dedi : "Ortanca kardeşim hazırlamış!" ortanca dedi : "Küçük kardeşim hazırlamış!". Buraya yabancı bir adamın girebilmesi, hiç hatırlarına gelmiyordu. Zira burası, ormanın en sık, en izbe bir yeriydi. Burayı hiç kimse bilemezdi.

Sabah oldu. Üç kardeş, atlarına bindiler, ava gittiler. Kız bunların gittiğini görünce, gizlendiği yerden çıktı, ortalığı toparladı, yatakları yaptı, her tarafı sildi, süpürdü, yeni gelen av kuşlarından yemekler yaptı. Her birinin yemeğini, suyunu kahvesini hazırladı. Tam gelecekleri vakıt yine saklandı. Bu hal, birkaç gün devam etti. Üç kardeş, artık bu

işleri yapanın, kendilerinden başka bir adam olduğunu anlamışlardı.

Bir gün, oturmuş, konuşuyorlardı, bu işleri yapan kimdir, diye düşünüyorlardı. Büyük Şehzade dedi : "Yarın ben burda kalırım, bir tarafta gizlenip gözetlerim. O zaman, işimizi gizlice yapan her kimse, anlaşılmış olur." Sabah oldu. Öteki kardeşler gittiler; büyük kardeş çadırında kaldı. Bir tarafta gizlendi, bekledi, bekledi... Ne gelen var, ne giden... Nihayet, uykusu, niyetine galebe çaldı, derin bir uykuya daldı. Kız, Şehzadenin uyuduğunu görünce meydana çıktı. Yine yatakları yaptı, ortalığı sildi, süpürdü, her tarafı temizledi. Bütün işleri bitirdikten sonra eski yerine saklandı. Akşam oldu, büyük Şehzade uyandı, yine her şeyi hazırlanmış gördü. Kardeşleri geldiler, sordular. Uyuya kaldığını, bir şey göremediğini söyledi.

Ertesi gün, ortanca kardeş kaldı. O da nihayete kadar bekliyemedi, uyudu. En sonra, sıra küçük kardeşe geldi. Büyük kardeşler gittiler. Küçük kardeş, parmağını yardı, içine tuz koydu, kendisini uykuluğa verdi, yalandan uyur gösterdi. Kız, küçük Şehzadenin gerçekten uyuduğuna inandı, gizlendiği yerden çıktı. Yatakları yaptı, ortalığı sildi, süpürdü, yemekleri pişirdi; her işi bitirdi. Tam saklanacağı zaman, küçük Şehzade, kızın kolundan tuttu, dedi :

— İn misin, cin misin?

— Ne inim, ne cinim, sizin gibi bir insanım.

Kız, bütün başına gelenleri Şehzadeye anlattı; sonra bu sözleri söyledi :

— Niçin beni gözetlediniz? Ben gizli kalmalıydım. Şimdi beni kardeşleriniz de görecek.

— Seni benim çadırıma götüreyim; oraya kardeşlerim gelmezler. Biz, hiç, birbirimizin çadırına girmeyiz. Onlar seni görmezler; ben de "Bir şey görmedim" derim.

Bu iki genç, aralarında kararlarını verdiler. Bu günden itibaren kız, küçük Şehzadenin çadırında gizlendi. Akşam kardeşleri geldiler, "Ne gördün?" diye sordular; "Hiç bir şey görmedim; belki gaipten bir adamdır, gözlere görünmüyor. Bize zararı dokunmasın, isterse daima gizli kalsın" dedi. Büyük kardeşler "peki" dediler, bir daha, gizli adamın kim olduğunu anlamaya kalkışmadılar. Bir zaman böyle geçti. Kız, her daim hizmetlerini görüyordu.

Bir gün, Padişah, büyük bir devletle harp etmeğe karar verdi. Oğullarının yanına atlılar gönderdi. Onları, birer ordunun kumandanlığına çağırıyordu. O gece üç kardeş, gizlice konuştular, sabah gayet erkenden yola çıkmağa karar verdiler. Sabah erken, öteki Şehzadeler hazırlanmıştı. Küçük Şehzade, çadırına girdi. Kız uyuyordu; uyandırmadı. Bahçeden koparmış olduğu güllerle yatağın içini, dışını donattı. Bir mektup yazdı, yastığının üstüne koydu, çıktı gitti.

Biraz sonra kız uyandı, Şehzadeyi çadırda göremedi. Çadırın aralığından dışarı baktı. Öteki çadırlar da meydanda yoktu. Yatağa döndü. O zaman, yatağın güllerle donatılmış olduğunu gördü. Bu sırada, yastık üzerindeki mektup da gözüne ilişti; mektubu okudu : Cepheye gitmek üzere olduğu için kendini götüremediğini, harp bitince yine yanına geleceğini yazıyordu. Kız, bu felâketten çok müteessir oldu, "Ben artık burada kalamam. O nereye giderse, ben de arkasından giderim" dedi, dışarı çıktı. Atların izlerini yoklayarak yürümeğe başladı. Bir saat kadar yürüdükten sonra, yolda bir Keşişe rasgeldi. Keşişe şu sözleri söyledi :

— Sen elbiseni bana ver, ben de gerek elbisemi, gerek elmaslarımı, mücevherlerimi hep sana vereyim.

— Ben kadın kıyafetiyle nereye gidebilirim?

— Bak, karşıda bir orman var. Oraya gidersin, ağaçların sıklık yerinde bir kapı görürsün. Kapıyı aç, içeri gir. Güzel bir bahçenin ortasında bir incili çadır görürsün. Çadırın içinde bir kişilik bir yatakla, istirahata lâzım olan her şey var. Bundan başka, çok mikdarda altın, elmas, inci var. Burada, ihtiyacın olan her şeyi hazır bulacaksın.

Kızla Keşiş, elbiselerini değiştirdiler. Kız, keşiş kıyafetine girdi. Bir saat kadar daha yürüdü. İleride, üç Şehzadenin, bir ağaç altında oturduklarını gördü. Bunların yanına gelerek selâm verdi, oturdu. Şehzadeler atlarına binip yola düşünce, bu da

beraber yürümeğe başladı. Küçük Şehzade en geri-deydi. Kızın ne halde olduğunu düşündüğü için çok meraktaydı. Kendi kendine "Hele şu Keşişe sorayım. Belki kıza dair bir haber alırım" diyerek Keşişe sordu :

— Keşiş, ne gördün?

Keşiş — Yar yatar gördüm,
Gül kocar gördüm;
Nazlsından ayrılmış,
Kendini göçer gördüm.

Bu sözler Şehzadenin hoşuna gitti. Kızı yalnız bırakmıştı: babasının da emrini bozamazdı. Kızı beraber götürmek de kabil değildi; yalnız bıraktığına da çok müteessirdi. Canının sıkıntısından, yol boyunca hep "Keşiş, ne gördün?" diye sorardı, Keşiş de ayni sözleri tekrarlardı. Keşişin yaya yürümesine küçük Şehzadenin gönlü kail olmadı. Atına, bir saat Keşişi bindiriyor, bir saat de kendisi biniyordu. Böylelikle yol alıyorlardı. Büyük kardeşleri, bu hali görerek kızıyorlar, "Keşişi neden başına belâ ettin?" diyorlardı. Nihayet, babalarının memleketine geldiler. Küçük Şehzade, Keşişe bir dükkân açtı. Eski halılar, eski çiniler ve sair antika şeyler satmağa başladı. Şehzade, her gün Keşişin yanına geliyor, "Keşiş, ne gördün?" diye soruyor, o da ayni sözleri tekrarlıyordu.

Korkulan harp, siyasî tedbirler sayesinde, bir sulh muahedesiyle kapandı. Padişah, harp meselesini ortadan kaldırınca, oğullarını evlendirmeğe karar

verdi. Büyük Şehzadeye Büyük Vezirin kızını, küçük Şehzadeye Küçük Vezirin kızını alıyordu. Düğün kuruldu. Şehzade dükkâna geldi, Keşişin yanına oturdu.

Şehzade — Bugün düğünümüz var. Mutlaka sen de geleceksin.

Keşiş — Benim, düğüne gitmek âdetim değildir; işimi bırakamam. Fakat, bir ihtiyar annemle bir kız kardeşim var, müsaade ederseniz, onları göndereyim.

— Çok iyi olur. Hemen şimdi git, gönder.

Sonra yine sordu :

— Keşiş, ne gördün?

Keşiş (hiddetle) — Şehzadem, artık evleniyorsun; daha bu sözü unutmayacak mısın?

Yar yatar gördüm,
Gül kocar gördüm;
Nazlısmdan ayrılmış,
Kendini göçer gördüm.

Keşiş hemen evine gitti. Kira ile evinde oturduğu kocakarıya : "Şimdi beraber düğüne gideceğiz, hazır ol" dedi. Sandığından, bir kat güzel düğün elbisesi çıkardı. Bu hanım elbisesini giyerek kocakarının yanına geldi.

Kocakarı (hayretle) — Seni görenler, çirkin bir Keşiş sanıyorlar; halbuki sen, dünyada güzellikte eşi olmayan bir kız imişsin!

— Şimdi düğüne gideceğiz. Sen, Keşişin annesi olacaksın. Ben de onun kız kardeşiyim diyeceğim; demek ki, senin kızın olacağım.

— Oh, ne kadar iyi! Senin gibi güzel bir kıza, yalan olsa bile, anne olmağa can atarım, kızım!

Meğer kız, gerçekten dünya güzeliymiş. Düğünde, herkesin gözü bu kıza bakıyordu. Hattâ Şehzadenin annesiyle Sultanın annesi, gizlice konuştular : "Gelin çok çirkindir. Şehzade beğenmez de, babasının evine gönderirse, hem çok ayıp olur, hem de düğünün hiç tadı kalmaz. Bu gece Şehzadeyi aldatmaktan başka çare yok. Keşişin kız kardeşini, gelin diye odasına koyarsak, bu gece Şehzadenin gözleri kamaşır. Sonra karısına da ayni gözle bakacağımdan, onu da güzel görür." Bu işi kararlaştırınca, gelinin elbiselerini Keşişin kız kardeşine giydirdiler; elmaslarını, incilerini ona taktılar. Kızı bu kıyafetle gelin odasına koydular. Şehzade gelini görünce, içinden bir ah! çekti; zira, ormanda bıraktığı sevgilisinin tıpkısı idi. Sanki bir elma ikiye bölünmüş, yarısından o kız, diğer yarısından da bu kız vücuda gelmişti. Hem seviniyor, hem kederleniyordu. Ötekine vefasızlık ettiği için vicdan azabı duyuyordu. Küçük Vezirin kızı da, ona benzediği için kendini pek bahtiyar sayıyordu. Bu sırada, gelinle güveye büyük bir tepsi içinde gece yemişleri getirildi. Elma, armut, şeftali, ayva, üzüm gibi yaş yemişlerin hepsinden vardı. Cariyeler, tepsiyi bir altın masa üzerine koydular. Sultanla Şehzade, karşılıklı olarak yemiş ma-